

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

Application of Good Governance Principles that Affect the
Administration of Educational Institutions Surat Thani Primary
Educational Service Area Office 3

^{1*}สรัญญา หนูคง Saranya Nukong

^{2**}พระครูวุฒิชัยการโกศล PhraKhruWutthichaikarnkason

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{1,2}Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

*First author, e-mail: sarannong26@gmail.com

**Corresponding author, e-mail: wattchai.pet@mbu.ac.th

Received April 9, 2025; Revised April 30, 2025; Accepted: August 5, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู 2) ศึกษาระดับการบริหารงานของสถานศึกษาตามทัศนะของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารต่อการบริหารสถานศึกษา และ 4) ศึกษาตัวแปรพยากรณ์การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 313 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.995 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1)ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.58$, S.D.=0.53 2) ระดับการบริหารงานสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.56 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารต่อการบริหารสถานศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์

ทางบวกในระดับสูงมาก ($r=.880$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 4) ตัวแปรการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์การบริหารสถานศึกษา มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 80.00
คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล; การบริหารสถานศึกษา; หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This research article aims to 1) study the level of good governance of school principals in school administrations according to the points of view of teachers 2) study the level of school administrations according to the points of view of teachers 3) study the relationship between the application of good governance and school administrations by school principals, and 4) study the predictive variable in the application of good governance by school principals, which affects the school administrations. The sample consisted of 313 teachers of Suratthani Primary Education Service Area Office 3 by simple random sampling. The data collection instrument was a questionnaire. The reliability of the questionnaire was 0.995. The statistics used for data analysis are frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. The study results were found that: 1) According to the points of view of the teachers, the overall level of good governance in school administrators was at the highest level. $\bar{x} = 4.58$, S.D.=0.53 2) The overall level of school administrators 3 was at the highest level. $\bar{x} = 4.57$, S.D.=0.56 3) The relationship between the application in good governance and school administrations by school principals was positive at a high level ($r=.880$) with statistical significance at a level of .01. 4) The variable of the use of good governance principles by school administrators can predict school administration. It affects school administrations with statistical significance at level .001, those three variables jointly predict 80.00

Keywords: Application of Good Governance; School Administration; Good Governance

บทนำ

การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีขอบข่ายการบริหารที่ประกอบไปด้วยทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป การบริหารจัดการของภาครัฐจึงจำเป็นต้องนำระบบต่างๆ เข้ามาบริหารเพื่อให้เป็นกรอบกำหนดที่สอดคล้องกันในทุกภาคส่วน การบริหารจัดการของภาครัฐที่ประสิทธิภาพลดลงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศที่สำคัญ การบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐไม่ว่าจะส่วนราชการและส่วนท้องถิ่นประสิทธิภาพและความโปร่งใส กระบวนการที่เปิดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการใช้งบประมาณยังไม่เพียงพอ ระบบและกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งการขาดธรรมาภิบาลในสังคมไทยทำให้การทุจริตประพฤติมิชอบยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ การปฏิรูปจึงต้องเร่งอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่จะช่วยพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้านและเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ การส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนร่วมกันบริหารจัดการให้องค์กรมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) การขับเคลื่อนหลักธรรมาภิบาลส่งผลทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและการเมืองของประเทศมีการตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลและทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจทางสังคมในระยะยาว การบริหารจัดการศึกษาเป็นการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตและวิธีการขององค์กรทางการศึกษาควรมุ่งเน้นไปที่จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการศึกษา คือ การบริหารจัดการศึกษาอย่างไรจะให้ประสบผลสำเร็จได้ ต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ เป้าหมาย กลยุทธ์และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น เป้าประสงค์ใหญ่ๆ ของการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ การทำให้โรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด จุดมุ่งหมายเหล่านั้นรวมทั้งจุดมุ่งหมายของแต่ละบุคคลและจุดมุ่งหมายขององค์กรการระบุให้ชัดเจนถึงเป้าประสงค์ขององค์กรหรือโรงเรียนแล้วมีแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์นั้น (กนกอร สมปราชญ์, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่สำคัญในการจัดการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นยิ่งขึ้น โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีหลักกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปให้แก่สถานศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) โดยในปัจจุบันได้นำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในบริหารสถานศึกษาจัดเป็นความคิดสำคัญในการจัดการบริหารงานที่ดี ได้ให้ความสนใจกับเรื่องหลักธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น (ธงชัย คล้ายแสง, 2562) ซึ่งหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานองค์กรภาครัฐจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขับเคลื่อน

อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยเครื่องมือกลไกที่สำคัญที่เรียกว่า “ธรรมาภิบาล” (Good Governance) สถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานทั้ง 6 หลักการ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักมีส่วนร่วม หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นกุญแจสำคัญที่นำมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สมควรนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาปรับใช้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักที่กำหนด ซึ่งการดำเนินงานตามความรับผิดชอบในหน้าที่จะได้ผลตามเป้าหมายอย่างสูงสุคนั้นก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหาร ที่เหมาะสมจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของครูเพื่อเป็นแรงผลักดันให้ครูทำงานด้วยความกระตือรือร้นและสนใจหรือเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานโรงเรียนมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งในปัจจุบันพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีบทบาทที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการบริหารได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) จากการศึกษาสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สามารถนำข้อมูลมาที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนารูปแบบการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานของสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
4. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 148 โรงเรียน และจำนวน 1,667 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางจิสส์และมอร์แกน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้วิธีการจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 313 คน

2. ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้ 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลที่ ประกอบด้วย 6 หลัก คือ (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักความมีส่วนร่วม (5) หลักความรับผิดชอบ (6) หลักความคุ้มค่า 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานของสถานศึกษาโดยยึดหลักการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) การบริหารงานวิชาการ (2) การบริหารงานงบประมาณ (3) การบริหารงานบุคคล (4) การบริหารทั่วไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม หลักธรรมาภิบาล โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักมีส่วนร่วม ความสำเร็จ ความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า (สำนักงานกฤษฎีกา, 2560) และแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 102 ข้อ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.66-1.00 วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .995

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำส่งหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราชถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในรูปแบบระบบออนไลน์ (Google form)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 2) ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (X) ค่าความเบี่ยงเบน (S.D.) มาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Method)

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ
ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวม ดังในตาราง
ที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลของระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ
ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ด้านที่	การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนะของครู โดยภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	หลักนิติธรรม	4.56	0.55	มากที่สุด
2.	หลักคุณธรรม	4.60	0.56	มากที่สุด
3.	หลักความโปร่งใส	4.61	0.54	มากที่สุด
4.	หลักความมีส่วนร่วม	4.56	0.61	มากที่สุด
5.	หลักความรับผิดชอบ	4.58	0.57	มากที่สุด
6.	หลักความคุ้มค่า	4.54	0.58	มากที่สุด
ภาพรวม		4.58	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของ
ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{x} = 4.58$, S.D.=0.53) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน
โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักความโปร่งใส ($\bar{x} = 4.61$, S.D.=0.54) รองลงมา คือ หลักคุณธรรม
($\bar{x} = 4.60$, S.D.=0.56) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ หลักความคุ้มค่า ($\bar{x} = 4.54$, S.D.=0.58)

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ระดับการบริหารงานของสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวม ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลของระดับการบริหารงานของสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ด้านที่	ระดับการบริหารงานของสถานศึกษาตามทัศนะของ ครู โดยภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	การบริหารงานวิชาการ	4.58	0.55	มากที่สุด
2.	การบริหารงานบุคคล	4.53	0.65	มากที่สุด

3.	การบริหารงานงบประมาณ	4.58	0.57	มากที่สุด
4.	การบริหารงานทั่วไป	4.57	0.59	มากที่สุด
ภาพรวม		4.57	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับการบริหารงานของสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารงานวิชาการ ($\bar{x} = 4.58$, S.D.=0.55) และการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{x} = 4.58$, S.D.=0.57) รองลงมา คือ การบริหารงานทั่วไป ($\bar{x} = 4.57$, S.D.=0.59) ส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบริหารงานบุคคล ($\bar{x} = 4.53$, S.D.=0.65)

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลของความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา(X)	การบริหารงานของสถานศึกษา (Y)				Y _{tot}
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	
X ₁	.769***	.723***	.685***	.693***	.754***
X ₂	.834***	.766***	.716***	.749***	.805***
X ₃	.798***	.721***	.710***	.734***	.778***
X ₄	.843***	.792***	.751***	.776***	.831***
X ₅	.894***	.837***	.808***	.817***	.881***
X ₆	.878***	.793***	.769***	.803***	.851***
X _{tot}	.901***	.832***	.797***	.821***	.880***

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ภาพรวม มีนัยทางสถิติที่ระดับ .001 หมายความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r=.880$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ตัวแปรพยากรณ์การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งต่อการบริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดังในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารที่ส่งต่อการบริหารสถานศึกษา	คะแนนดิบ		คะแนน	t	Sig t.
	b	SE _b	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ Constant	.339	.125		2.701	.007
หลักความรับผิดชอบ X ₅	.564	.068	.576	8.299	.000
หลักความคุ้มค่า X ₆	.154	.067	.162	2.320	.021
หลักความโปร่งใส X ₃	.204	.044	.199	4.676	.000
R=.894, R ² = .800, Adjusted R ² = .798, S.E.=.251, F=21.866, Sig t.= .000					

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าเมื่อนำตัวแปรหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งต่อการบริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้านเข้าสู่วิเคราะห์วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน มีตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ หลักความรับผิดชอบ (X₅) หลักความคุ้มค่า (X₆) หลักความโปร่งใส (X₃) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ร่วมกันพยากรณ์การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้ร้อยละ 80.00

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักที่ผู้บริหารทุกคนสามารถต้องนำมาปรับใช้ในการบริหารหน่วยงานของตนเอง โดยยึดหลักคุณธรรม บริหารงานด้วยความโปร่งใส เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้อง

สร้างขึ้นให้เป็นคุณสมบัติประจำตัว เพื่อมาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงาน ด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบแบบแผน ใช้หลักความคุ้มค่า และเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ก่อให้เกิดการตอบสนอง ต่อความต้องการของส่วนรวมตลอดจนมุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของหน่วยงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของเพลงไพลิน สิ้นธนนชัย ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน (เพลงไพลิน สิ้นธนนชัย, 2566)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าระดับการบริหารงานของสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดีของสังคม ภายใต้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ตามที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พิพัฒน์ นารินทร์รักษ์ ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาจะเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการ ด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครู มีความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารงานทั่วไป ในสถานศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษา มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมส่งเสริมให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการบริหารจัดการงบประมาณต้องยึด กฎ ระเบียบ อย่างเคร่งครัดและโปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน (พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์รักษ์, 2563)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีนัยทางสถิติที่ระดับ .001 หมายความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยงานวิจัยของญาดาวิ บุญตา ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกใน ระดับสูงมาก โดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสูงที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารย่อมมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จหรือ ประสิทธิภาพขององค์กร หากผู้บริหาร สถานศึกษามีการบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงาน ด้วยคุณธรรม จริยธรรม ยึดระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วม เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง จะช่วยให้การดำเนินงานในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิผลมากขึ้น การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นต่อ การบริหารปกครององค์กร (ญาดาวิ บุญตา, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรัตน์ ช่างเกวียน ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือคล้อยตามกัน กล่าวคือ หากผู้บริหารแสดงออกบทบาทผู้บริหาร ปฏิบัติงานตามสถานภาพ และมีความรับผิดชอบใน ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ การกำหนด นโยบาย วาง แผนการจัดการศึกษา การควบคุม การส่งเสริมความสัมพันธ์กับบุคลากรฝ่ายต่างๆ รวมทั้งชุมชน ผู้ปกครอง ดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ก็จะมีผลทำให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะบทบาทผู้บริหารคุณภาพจนเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่สถานศึกษา (อภิรัตน์ ช่างเกวียน, 2564)

4. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการ บริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรมีความรับผิดชอบที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ะมัดระวัง และมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีช่วยให้องค์กรจะสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าจะมีการวางแผนที่ดี มีการจัดการ กระบวนการทำงานที่เป็นระบบ และมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพแก่

นักเรียนช่วยให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่โปร่งใสสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และลดความเสี่ยงของการเกิดการทุจริตความเท่าเทียมกันภายในองค์กร การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดจะสร้างความเป็นธรรม และป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิด และสอดคล้องกับงานวิจัยของขจรศักดิ์ ว่องไว ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

จากภาพอธิบายได้ว่า หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานของสถานศึกษา 4 ฝ่าย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน โดยหลักธรรมาภิบาลจะช่วยให้การบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

บทสรุป

หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส ส่วนการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารงานวิชาการและการบริหารงานงบประมาณ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การผันแปรหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้ร้อยละ 80.0

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จึงควรให้ความสำคัญในการให้คำแนะนำการใช้และการบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งคน เงิน เครื่องมือ และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ นั่นคือ ความมีประสิทธิภาพและการมีประสิทธิภาพ

2. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยหลักธรรมาภิบาลองค์ประกอบด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส มากำหนดเป็นแนวทางหรือทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามประสิทธิผลของสถานศึกษาต่อไป

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเสริมความเข้าใจที่ดีในการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลแก่ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อให้ปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับความต้องการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรให้การส่งเสริมการใช้หลักธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษากับผู้บริหารเพื่อเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

3. การพัฒนาหลักธรรมาภิบาลให้เข้าถึงผู้บริหารอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและดูแลครูภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 อย่างมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์. (2560). *ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- ขจรศักดิ์ ว่องไว. (2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ญาดาวิ บุญตา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธงชัย คล้ายแสง. (2562). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(2): 177-188.
- เพลงไพลิน สิ้นธนนชัย. (2566). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์. (2563). ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อภิรัตน์ ช่างเกวียน. (2564). บทบาทผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating)*. กรุงเทพฯ: พรีเมียร์โปร.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียน “ในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล”*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี*. <https://www.nesdc.go.th>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารโรงเรียน “ในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล”*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

